СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 18. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 23-го січня 1936. — VOL. XLIV. No. 18. Jersey City, N. J., Thursday, January 23, 1936. THREE CENTS

ДОБИВАЮТЬСЯ ВІД ПРЕЗИДЕНТА ПІДПИСАННЯ БОНУСА

ВАШИНГТОН. — Добившися від сенату й палати послів ухвалення бонусового закона, ветеранські „лабісти" тепер натискають на президента, щоб він підписав цей закон, як тільки конференція представників обох палат вирівняє ріжниці між ухвалами обох палат, а спільний проєкт дістане потвердження палат.

З Білого Дому покищо нема найменшої вістки про те, що зробить з цим проєктом президент Рузвелт. Демократичні лідери радять президентові не підписувати закона, ні його не ветувати; в цей спосіб ухвала конгресу стане законом, але президент буде могти скинути з себе відповідальність за його наслідки.

Так званий краєвий комітет економістів для монетарної політики, що має свій осідок у Ню Йорку, видав публичну осторогу перед бонусовим законом як проти інфляційної міри. Видати тепер бонусів на суму півтретя міліярда долярів, каже заява, значить менше-більше стільки, що видати стільки паперових грошей. Це мусить обезцінити всі гроші.

ПРЕЗИДЕНТ ЗВЕРТАЄ УВАГУ НА АНАРХІЮ ЧЕРЕЗ СУДОВІ РІШЕННЯ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт звернув увагу, що недавнє рішення найвищого суду Злучених Держав, що федеральний скарб має звернути назад податки, побрані на основі закона про фармерське достроєння, котрий суд признав неконституційним, не годиться з рішенням того самого суду, виданим 14 літ тому, коли то суд признав один закон неконституційним та стягання податків на його основі безправним, але відкинув позов за зворот податків, побраних на його основі.

ЕЛСВОРТ ЗАНЯВ ПІВДЕННО-БІГУНОВИЙ КОНТИНЕНТ ДЛЯ АМЕРИКИ.

НА ПОКЛАДІ „ВАЙЕТ ЕРП". — Елсворт і Голик-Кеніон, що перелетіли понад південний бігун, уже дісталися на цей корабель і пливуть на північ до краю ледової околиці.

Елсворт оповідає, що підчас цеї виправи він і його товариш у порозумінню з департаментом стейту заняли для Америки цілий південно-бігуновий континент. Відкритий ними простір назвали вони краєм Джеймса В. Елсворта за іменем батька Елсворта, що багато причинився до виправи, а підбігунову рівнину, що підноситься до 6,000 стіп понад плесо моря, — високорівнею Голика-Кеніона.

ЗНОВУ СТРАЙК У НЮЙОРСЬКИХ БУДИНКАХ.

НЮ ЙОРК. — Юнія робітників служби в будинках викликала страйк операторів елевейторів і інших робітників у 200 найбільших будинках. Виходить на страйк коло півтори тисячі робітників.

Ще більший страйк плянується на 1-го лютого. Цей страйк може мати поважні наслідки, тимбільше, що на той день плянується теж страйк жіночих кравців і кушнірських робітників.

СТРАЙК У ВЯЗНИЦІ.

САН ФРАНСІСКО (Каліфорнія). — У федеральній тюрмі Алкатрас застрайкували вязні, заняті в пральні, а за ними робітники по інших робітнях вязниці.

Заряд вязниці здушив страйк силою, замкнувши до темниць 100 вязнів. Усіх вязнів у тій вязниці є 259.

ЩО ОПЯНЮЄ?

БИСМАРК (Норт Дакота). — Найвищий суд стейту мав рішити питання, яке пиво опянює людину. Стейт саме ухвалив закон, що в неділю не мається продавати опянюючих напитків. На основі цього закона уряд міста Минота закрив салуни. Справу виведено перед суд і тепер найвищий суд стейту рішив, що пиво, яке має 3.2 процента алькоголю, треба вважати опянюючим.

ЩЕ БОРОТЬБА ЗА ВІДЛОЖЕННЯ КАРИ СМЕРТИ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Боротьба проти стейтового губернатора Гофмена за відложення на 30 днів кари смерти на Гавптмана ведеться далі.

Тепер губернатор Гофмен виступив із заявою, що він помилував на 30 днів Гавптмана на основі своїх нарад з бувшим губернатором Джорджом Силзером.

Гофмен каже теж, що поліція знайшла з $50,000, заплачених Линдбергом за викуп дитини, всього тільки $20,000, та питається, чому поліція ні банки не прослідили, де ділася решта.

390,000 МОЛОДІ БЕЗ РОБОТИ В САМІМ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Бюро Ради Добробуту обчисляє, що в самім місті Ню Йорку є тепер 390,000 молодих людей у віці від 16 до 25 літ життя, що здібні й охочі до праці, а праці знайти не можуть.

Є це менше-більше одна третина всього населення міста в цьому віці.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Згідно з параграфом 56 статута У. Н. Союза, отсим повідомляю Вп. Головних Урядників У. Н. Союза, що

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

— розпічнеться —

В ПОНЕДІЛОК, 17. ЛЮТОГО, 1936 РОКУ

в годині 9-тій рано,

в місці осідку У. Н. Союза під ч. 81-83 Ґренд Стріт, Джерзі Ситі, Н. Дж.,

з таким порядком нарад:

1. Відкриття: головний предсідник М. Мурашко
2. Звіт головного предсідника М. Мурашка
3. Звіт заступника головного предсідника В. Малевича
4. Звіт заступниці головного предсідника М. Розоміло
5. Звіт головного рекордового секретаря Д. Галичина
6. Звіт головного фінансового секретаря-касієра Р. Слободяна
7. Звіт з адміністрації „Свободи": М. Мурашко
8. Звіт головної контрольної комісії: О. Е. Малицький, Д. Капітула й А. Пашук
9. Звіт редакційної комісії: д-р Л. Мишуга
10. Звіти головних радних: С. Слободяна, Г. Євусяка, Т. Шпікули, І. Лисака, І. Ваверчака, А. Шаршоня, М. Буська, І. Гузара, А. Боївки й О. Придун.
11. Дискусії над звітами
12. Внески й ухвали.

Д. ГАЛИЧИН, гол. рек. секретар.

UNITED UKRAINIAN ORGANIZATIONS PROTEST WARSAW TRIAL

CONDEMN IT AS A REVENGE OF THE POLISH GOVERNMENT UPON UKRAINIAN VICTIMS OF ITS OWN POLICIES.

JERSEY CITY, New Jersey. — At the meeting of the Executive Committee of the United Ukrainian Organizations of the United States, held on January 21, 1936, the following resolutions were passed:

WHEREAS, Poland by her international treaties has pledged herself to introduce autonomy for her Ukrainian population, but has nevertheless repeatedly broken those pledges and in their stead introduced a policy of extermination of cultural, economic, political and physical life of the seven million Ukrainians under her rule; by such methods as: dissolution of Ukrainian schools, sporting organizations, enlightment centers, cooperative stores; dismissal of Ukrainian teachers, clerks, executives from schools and government positions, as well as lockouts of Ukrainian workers from factories and mills; and

WHEREAS, these intolerable conditions tend to drive the Ukrainian youth to desperate acts of terrorism, which in turn provides Polish authorities with a pretext to arrest many Ukrainian young men and women; to detain them in jails and concentration camps; condemn them to long-term imprisonment, and even to put them to death; and

WHEREAS, only recenty, at a court held in Warsaw, 12 Ukrainian young men and women were tried on the trumped up charge of participation in the murder of the Polish minister Pieracki, although the Polish government itself admitted that the actual assassin has escaped; and

WHEREAS, the accusations were based upon self-admissions by the accused wrung from them by the police by means of various moral and physical tortures of such severity that several of them were disabled for life and one of them, Czornij, became insane; and the accused were denied at the trial the right to speak in their mother-tongue and in consequence of this were deprived of the right to testify in their own defense; and

WHEREAS, the alleged guilt of the accused was supported by copies of documents which were alleged to have been taken by the Czechoslovak police during raids upon Ukrainian emigres, and later handed over to Poland for the purpose of helping her to secure heavy sentences, the forgery of which documents the accused were not permitted to prove in the court; and

WHEREAS, disregarding everything in their favor, the accused were accorded very heavy sentences, three of them receiving the death penalty, later commuted on the basis of a general amnesty to life imprisonment; two other men also to life imprisonment, one woman to 15 years, another to 8, and the rest to 12 years each; and

WHEREAS, the German police, contrary to the generally recognized right of asylum for political refugees, took hold of one alleged accomplice and delivered him to Poland, where he now was sentenced to death; and

WHEREAS, the League of Nations, which has been organized for the explicit purpose of safeguarding the rights of the so-called national minorities guaranteed by the the treaties of peace—has repeatedly failed in her duty to defend the Ukrainians under Poland, thus aggravating the position of the Ukrainians and bringing the Ukrainians youth to despair,

BE IT THEREFORE RESOLVED

THAT the enlightened opinion of the world be notified of the true state of affairs, with a special emphasis upon the breach of international treaties by Poland, in hope that a rigorous protest be raised against these inhumanities and the Polish government be coerced by that opinion to desist in her exterminatory policies towards the Ukrainians, and the League of Nations be moved to carry out her obligations towards the so-called national minorities, entrusted to her protection.

It was resolved to notify of the above resolutions the League of Nations.

Emil Revyuk, Chairman; Dr. Luke Myshuha, Secretary.

ПОЛЯК ПРО ТЕ, ЩО МОЖНА БУЛО ВИЧИТАТИ З ОЧЕЙ ПІДСУДНИХ У ВАРШАВІ

ВАРШАВА (Польща). — У „Вядомосцях Літерацких" передає Ксавери Прушинський враження з варшавського процесу проти українських націоналістів і пише між іншим таке:

„Три четвертини польської преси, що сімнацять літ не хотіли знати слова „український", за ці два тижні навчилися того слова. І вже його не забудуть. А люди, що до останнього моменту не писали інакше як про „гайдамаків", сьогодні соромляться дурниць про „понурий вигляд" підсудних. Замісць типів з „понурим виглядом" бачимо двоє дівчав і кількох хлопців, молодих, а навіть молоденьких, що дивляться нам в очі сміло і ясно. Робиться людині дивно, що можна цілими місяцями полювати на ближнього, мов на звіря, а потім дивитися так ясно в очі цілому світові. За параграфами, які вичисляв прокуратор, стоїть смерть. Стоїть „у найкращому випадку" коли не кінець життя, то кінець молодости, щойно початої, не перешумілої.

„Сімнацять літ товкмачили нам, що поширювання хочби примусом польської мови на окраїнах є рівнозначне з ширенням польщини, защіплюванням любови до Польщі. Тепер ті люди (на лаві підсудних), хоч знають польську мову, не хочуть говорити по польськи. Їх ненависть до польської держави, польського міністра, польського публіциста поширилась на польську мову. Вчили нас, що ціла ця „Україна" є штучна, що пропаде з останніми слідами австрійської влади. А оце та „Україна" в своїй ненависти до нас бухає сильніше ніж за давних часів, коли Січинський убив намісника графа Потоцького.

„Треба, щоб ми довгою чергою перейшли попри лаву підсудних і глянули глибоко в очі тих хлопців. Мусіла бути якась велика сила, мусів суспільний уклад національних взаємин, відношення держави до них, винищити в тих людях думку про молодість і життя, добути в них думку про душогубство й самопожертву. То був хлопець, довкола якого застигла ненависть листопадових днів, горде почуття вищости і погорди до тих, що заперечують йому права навіть до імени народу".

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ГОВОРИВ ЧЕРЕЗ РАДІО.

ЛЬВІВ. — Митрополит Андрій Шептицький виголосив 6 січня б. р. у львівському радіо слово з нагоди українського Різдва. Говорив на тему: „Випростуйте опущені руки і знеможені коліна". Звернувся в тім слові теж окремо до бідних братів над Дніпром зі словами: „Приходіть до Христа Ісуса; Він потішить, піднесе, скріпить і спасе навіки".

СВЯТОТАТСТВО.

ВІДЕНЬ. — В українській греко-кат. церкві св. Варвари знаходяться реліквії св. Йосафата Кунцевича. До цеї церкви вломилися злодії, розбили шибу саркофагу і зірвали з шиї святого тяжкий золотий ланцюх з хрестом.

ПЕРЕД НОВИМ ПРОЦЕСОМ ОУН У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — „Діло" подає:

Зоможе 12 підсудних у варшавському процесі 7 підсудних судитимуть іще раз перед судом присяглих у Львові. І так перед львівським судом відповідатимуть підсудні: Бандера, Лебедь, Миґаль, Малюца, Зарицька, Підгайний і Качмарський. Коли відбудеться проти них розправа у Львові, невідомо. Зате присуд у варшавському процесі проти Карпинця, Климишина, Гнатківської, Рака і Чорнія обійме всі закинені їм провини.

ЦЬКУЮТЬ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Часопис „Курентуль" обговорює у широкій статті терористичну діяльність українців на Буковині. Твердить, що українськими організаціями на Буковині кермує полк. Коновалелець, який після того, як йому заборонили побут у Швайцарії, тайно поселився в одному з малих містечок на Чехословаччині, звідки кермує терористичною акцією в Польщі, Румунії й Совєтах. Українська терористична централя у Празі вислала на Буковину якогось Роготного (?), що недавно приїхав та організує український рух, який загрожує суверенности румунської держави. Центральною точкою українського руху на Буковині є ґазета „Самостійність" і організація тієї назви. Румунська ґазета домагається гострої інтервенції влади, щоб зліквідувати ту протидержавну діяльність, що в Польщі довела до вбивства міністра Перацького.

„Діло" додає, що „Курентуль" у своїх методах нагінки на українців у Румунії нічим не ріжниться від польської брукової ґазети „Ілюстровани Курер Цодзенни".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОПУЛЯРНИЙ КОРОЛЬ

Оглядаючи королівську палату в Лондоні в хвилі смерти анґлійського короля Юрія V., впало американському кореспондентові на думку таке: зайшла важна подія, бо вмер один король, а по нім настав другий, але все те не мало найменшого впливу на стійкового, що сповняв свою службу перед палатою. Він ходив увесь час одномірно, так, якби нічого не сталося. Так і буде, пише кореспондент, і з британською імперією по смерти старого короля і з приходом до влади нового.

Про померлого короля Юрія згадують як про добру, звичайну, симпатичну людину. Як з таким не симпатизувати? Він жеж був цілковито подібний до кожної пересічної, як то кажуть, порядної людини. Був добрим мужем для жінки і примірним батьком для дітей. Любив найбільше домашній кут і побут у крузі найближчої родини. Був людиною отвертою і не визнавався на дипльоматичних штучках. Ходив кожної неділі правильно до церкви, любив особливо церковну музику, спорт, кінські перегони. А в Анґлії такого монарха називають ідеальним, бо його характер відповідає цілковито тому, чим є, чи чим повинен бути в очах маси пересічний Анґлієць. І ось у тих рисах померлого короля треба шукати джерела його популярности. Бо нема сумніву, що він був популярною людиною і загально шанованою не тільки як король, але як людина.

Та інша справа, коли говорити про ролю, яку він відгравав як той, що стояв на чолі британської імперії. Про це, як пишуть, іще завчасно говорити, бо нема проголошених документів, потрібних для остаточної оцінки. Всежтаки треба піднести, що за правління померлого короля зайшла величезна зміна. Британські кольонії стали майже самостійними, злученими в одну імперію головно тільки королівським символом. Вправді вони далі від себе залежні економічно й політично, але саме в тім лежить ціла штука, що та залежність є природньою, бо вдержувана свобідною волею тих, що можуть ту спільноту кождої хвилі зірвати. Основи під те нове британське зєдинення покладено саме за правління Юрія V.

Померлому признають, що він виразно станув на точці парляментаризму, себто визнавав у політичних справах, у правлінню імперією, перше й рішаюче слово — парляментові. Тим чином став він теж і стабілізаційним чинником у житті імперії, бо не псував своїм вмішуванням парляментарного правління краєм, а оставався тим, чим повинен бути: символом обєднання ріжних країв і народів ріжних рас і кольорів. А саме таким хоче бачити свого короля анґлійський нарід. І такий король у нього популярний. Коли глядіти на Юрія V. з того боку, то він був людиною, на своїм становищі відповідною.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДЮ У ВАРШАВІ

ПРОМОВИ ПРОКУРАТОРІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(38)

Суд усі внески прокуратора приняв, а відкинув внески оборони.

Опісля д-р Горбовий вносить, щоб допустити докази з цілої низки документів, що є в бібліотеці Міністерства Віроісповідань і Освіти. Ті документи малиб зобразити стан шкільництва в Східній Галичині. Крім того, на цю саму обставину допустити доказ з „малого статистичного річника за 1934—35 р." і покликати за свідка проф. Івана Галущинського — на обставину, скільки є українських шкіл.

Після спротиву прокуратора суд ті внески відкинув. Таксамо відкинув внесок д-ра Горбового в справі покликання голови Т-ва „Просвіта", д-ра Брика.

Адвокат д-р Павенцький домагається, щоб суд зажадав усіх ориґіналів 543 документів, що їх головний штаб передав слідчому судді С. Вітунському.

Д-р Горбовий протестує проти допущення доказів з „архіву Сеника", бож невідомо, в який спосіб дістались вони з чеських рук до польських. З боку оборони говорить д-р Горбовий, заходить можливість допускати, що ці акти сфальшовано. Супроти того оборонець вносить, щоб суд покликав як свідків д-ра Бенеша й Крамаржа, на обставину, що згаданих документів чеська влада не видавала і цей „архів" є фальсифікатом.

Прокуратор противиться внескові, щоб покликати професора Дзевонського. Торкаючись внеску д-ра Горбового, заявляє, що якби оборонець побачив деякі документи з „архіву Сеника", а там зустрінув може несподіванку і знаний йому почерк письма, то може бодай у дусі признав би автентичність тих документів. Покликання на свідків Бенеша й Крамаржа вважає прокуратор демонстрацією і покликанням на неґативну обставину.

Д-р Горбовий заявляє, що чехословацьких міністрів покликав, щоб вони ствердили, що „архів" є фальсифікатом, отже на позитивну обставину.

Предсідник: На якій підставі стверджуєте, що ці документи не є автентичні?

Д-р Горбовий: Бо нема протилежнього доказу.

Предсідник: Чи є на те свідки?

Д-р Горбовий: Я покликую свідків на протилежню тезу.

Прок. Желенський: Заява пана оборонця голосить щось нове, а саме:

Що ці документи не вийшли з Чехословаччини. Бачучи їх тут, закидає, що це фальсифікат, сфальшований поляками, чи теж при участи поляків. За цей наклеп притягну пана оборонця до карної відповідальности. Прошу, щоб суд переслав оцю заяву п. оборонця до прокуратури, бо вона має прикмети проступку.

Солідарність оборони.

Тоді д-р Ганкевич приєднується до внеску д-ра Горбового. Йде про те, щоб мін. Бенеш і Крамарж вияснили, коли чеська поліція переводила ревізію в Сеника й що тоді там знайдено. Далі вносить, щоб суд долучив до актів справи акт справи вбивства Міхала Будзіцького на ствердження, що ОУН з тим злочином не має нічого спільного. Вносить покликати на свідка д-ра Дашкевича на обставину, що „Луг" брав чинну участь у всіх пожежах, без огляду на те, чиє майно горіло.

На обставину, що підсудна Гнатківська не контактувалася з членами ОУН, просить оборонець допустити цілу низку свідків.

В імені підсудного Рака вносить оборонець, щоб суд долучив листування підсудного з родиною на обставину, що „Мортик" це не є псевдонім ОУН, лише так змалку кликали Рака вдома.

Ще вніс д-р Ганкевич в імені підсудного Лебедя, щоб суд покликав на свідків: кс. Пекажа, власника нічліґарні при вул. Вольській 42, свідка Фельденшпельтера, свідків Куспіся й Долинського. Цих двох останніх свідків на обставину, що Лебедь не брав участи в нападі на почту в Городку.

В імені всіх обвинувачених вніс д-р Ганкевич, щоб переслухати: д-ра Костя Левицького, д-ра Федака, д-ра Біляка й варшавського адвоката д-ра Карньоля. Опісля ще вніс, щоб суд долучив до справи акти справи проти Станислава Спозди, лікарське свідоцтво Мигаля з окружного суду в Чорткові й врешті, щоб суд відчитав кілька сторін із „Провесни" Жеромського.

Всі ці внески подає д-р Ганкевич як важні для майбутнього виміру кари.

В довшій промові, що її виголосив прок. Рудніцький, він протиставився внескам оборони й просив суд не узгляднювати їх.

Після наради предсідник проголосив постанову, якою **відкинув усі внески оборони. Крім цього д-ра Горбового покарано гривною 200 злотих.**

Опісля проголосив суд, що доказове поступовання закінчено і зарядив перерву до 27. грудня. Того дня промовляти муть прокуратори.

ВІДКИНЕННЯ ВНЕСКІВ ОБОРОНИ.

Несподівано для всіх, що прийшли 27. грудня слухати промов прокураторів, рішив суд, на внесок прок. Желенського, відновити доказове поступовання.

Прок. Желенський вносить, щоб суд допустив доказ зі знимки Коновальця з поправкою щодо імени дружини Коновальця.

Адв. Павенцький просить, щоб суд зажадав зі Львова актів 2 нових справ Коцінської за крадіж. Оборонець заявляє, що Коцінську в згаданих справах звільнили, бо виявилося, що вона ненормальна. Ця обставина — на думку оборонця — має для справи велике значіння.

Проти цього внеску протестує прокуратор, кажучи, що ця обставина не може мати впливу на зміст засуду в відношенні до підсудної Зарицької.

З черги д-р Ганкевич, щоб захитати віродостойність т. зв. „Архіву Сеника", вносить, щоб переслухати як свідків д-ра Ладику й д-рів Електоровича, Рошляка і Юрчинського, а також щоб долучити до актів справи акти окружного суду у Львові в справі Яцишина й тов., актів прокуратури апеляційного суду у Львові, актів окружного суду в Тернополі в справі Сосновського й тов., як теж актів з окружного суду в Чорткові в справі Думного, Мельника й тов. Це тому, що в актах теперішньої справи є згадка, що в процесі Яцишина оборонці, д-р Старосольський, Шевчук і Шухевич, отримали 800 зл., а крім цього для присяжних суддів узяв д-р Шухевич 500 зл., що — стверджує д-р Ганкевич — зовсім незгідне з правдою. Коли суд долучить до справи вичислені оборонцем акти, то з них вияснится справа гонорару оборонців. Врешті просить д-р Ганкевич відчитати й долучити до актів лист, писаний по польськи, який знайшли в підсудного Лебедя, коли його арештували в Свінемінде.

Прок. Желенський противиться внескові д-ра Ганкевича, мовляв, усі внески неґативні.

Суд пішов на нараду, після якої проголосив постанову, що долучує до справи документи, що їх предложив прокуратор, а це: письмо міністерства внутрішніх справ з 27. грудня 1935 р. і знимку Коновальця, як теж письмо воєвідського уряду в Люблині й зізнання обвинуваченого Мигаля, що їх він зложив у слідстві. Оті зізнання, за згодою сторін, признали відчитати.

Внесок оборони в справі долучення листа Лебедя відкинуто. Суд вирішив не долучувати до справи актів справи Коцінської, бо вони без ніякого значіння для справи.

Суд відкинув теж внесок на покликання додаткових свідків, мовляв, це не докази, які пересудилиб автентичність документів із т. зв. „архіву Сеника".

Після проголошення постанови підсудний Малюца відкликав повновласть до оборони, дану д-рові Шлапакові.

Предсідник заявив, що замикає доказове поступовання, після чого уділює голос прок. Рудніцькому.

ПРОМОВА ПРОК. РУДНІЦЬКОГО.

На початку вияснює прокуратор питання мови. Він каже, що в Польщі обовязує в судівництві польська мова, згідно з арт. 10 закона про устрій суду.

На терені львівської апеляції й воєвідства волинського й поліського можуть сторони, а навіть оборона говорити іншою мовою й судові присуди на домагання сторін там редаґують у зрозумілій для них мові. Поза згаданими теренами обовязує польська мова.

Зрештою всі підсудні ходили до польських високих шкіл і польську мову добре знають. Не зізнають у тій мові — каже прокуратор — тому, що, як заявив один підсудний, говорити скрізь по українськи — це засада українського націоналіста.

— Тут, у суді — говорить прокуратор — не місце робити взаїмні чемности. Тут з одного боку — репрезентація держави, з другого — горожани цієї держави.

— Дуже часто любили підсудні, в кореспонденціях і листах, сягати до польських повстань, до 1905 р., а навіть до історії січневого повстання. Як оборонець у політичних справах, в проводі яких як адвокат стояв бувший амбасадор Патек і бл. п. адв. Смяровський, можу запевнити обвинувачених, що П. П. С. ніколи не видвигала квестії мови, й люди, що говорили по російськи, говорили в суді тією мовою. Вони знали, що супроти поваги справи, про яку йде, булаб смішна демонстрація. Їх память і їх заслуги через те не зменшились.

З черги говорить прокуратор про те, як то оборона намагалася захитати підставою акту обвинувачення, мовляв, слідство в справі убивства мін. Перацького пішло на осліп фальшивим шляхом. На правильний шлях спрямували владу арешти в Кракові й ляборація Карпинця, де знайдено бляху, що її вирізки відповідали формою бомбі, що її вбивник покинув у Варшаві. Те саме й вибухові матеріяли.

— Вже 16. червня було відоме, що замах виконала ОУН.

Опісля переповідає прокуратор історію повстання УВО, зачинаючи від Центральної Ради, через Скоропадського, уряд У. Н. Р., бої за Львів і розвал української державности.

Прокуратор каже, що з приводу браку консолідації на провесні боротьби українського народу за власну державу справа самостійности в початках уже була пересуджена.

Ризький трактат перекреслив — бодай на якийсь час — надії на створення майбутньої незалежної України і від тої пори Україна й Польща переходять до деякої стадії супокою.

Причина розвалу української державности.

Причини невдачі — говорить прокуратор — як говорять українські джерела і польські, як прим. Леона Васілєвського: „Квестія україньска яко заґаднене мендзинародове", лежать частинно у вдачі, частинно в недогідній міжнародній конюнктурі. Довгі літа неволі затерли в памяті рідну історію про власну державу й тому в рокові дні не мали українці політичного вироблення. Політичні мрії українців ніколи не сягали дальше автономії. Тому теж називали українців „тирольцями Сходу". В рішаючий момент вагались, опісля в розгарі боротьби за самостійність боролися між собою за форму державности, за соціяльні питання. Питання зєднання не було. Так писав пан Васілєвський.

Українські джерела, а головно документи з „архіву Сеника", інакше насвітлювали причини невдачі; мовляв, не було обєктивних даних, хоч підстави для незалежницької політики відвічно існували. Визначний націоналістичний теоретик, Андрєвський, каже, що український народ тепер краще підготований суспільно до боротьби, ніж у часі революції.

Бувші військові, по розвалі державности,—каже прокуратор — що не могли погодитися з фактичним станом, що заіснував від 1920 р., створили УВО. Тут переповідає прокуратор історію перших виступів орґанізації, як замах на Пілсудського, саботажі в 1922 р.

— Ота армія, що була конечна в революціній акції, не перестала існувати після закінчення війни. Вона жиє далі й переводить конкретну підготову до повстання на західньо-українських землях. УВО всіх уважала ворогами українського народу: поляків, москалів, чехів, румунів. Головне вістря ненависти звернуло УВО проти Польщі, що на її терені діє ввесь час УВО. На думку УВО, всі, що інакше думають — це уґодовці, бо вони не лиш резиґнують з незалежности й соборности України; щобільше, виступають проти війни.

Акти терору — на думку У. В. О. — ублагороднюють революційного духа мас і підривають у ній віру в силу польської держави.

В тім місці порівнує прокуратор діяльности УВО і ППС. На думку прокуратора, ППС не має на совісти ні одного польського громадянина-уґодовця. Їх таврували в пресі, однак не виконували над ними самосуду.

Далі переходить прокуратор до завдань і цілей ОУН. Завдання ОУН — каже прокуратор — можна спровадити до одного слова. Коли в 1863 р. спитав якийсь російський достойник марґрафа Вельопольського, що має зробити Росія, щоб поляків задоволити, той відповів: „Відійдіть". Таке становище займає ОУН.

— Є величезна ріжниця між польською суспільністю у 1863 р. й українською з 1918 р.

(Далі буде).

Зельма Ляґерлеф.

МАТИ

Ці, що жили разом довго, мають звичайно нагоду взаїмно читати свої думки. Це запримічуємо що дня, так, що воно відразу не дивує нас. — Справді, щось незвичайне, — скажемо лише. — Чи знаєш, що я в цій самій хвилині думав те саме, що ти мені оповідаєш?

Часом пояснюємо це так, що хтось, хто живе таким самим життям і має такі самі досвіди, легко приходить на такі самі думки. Або також пояснюємо, що інший знає наші наміри й нашу вдачу, тож із того може здогадуватися, що ми думаємо.

А всеж часом запримічуємо, що ті причини, якими це пояснюється, не є достаточні, тому мусимо питатися, чи тут посередині нема того чогось дивного, що називаємо перенošенням думок.

Із усіх тих, з ким я стрічалася, ніхто не мав такої нагоди читати мої думки, як моя мати. За останніх двацять літ свого життя, що їх вона провела в моїй хаті насамперед у Ляндскроні, потім у Фальоні та вкінці в Марбаку, зчудувала мене кілька разів тим, що мені оповідала таке, з чого я бачила, що вона знає, що я думала. Та мені все якось вдавалося знайти якесь природнє пояснення, і більшість тих дрібних переживань перейшло тепер у забуття.

Та я наведу один маленький приклад цього роду „бездротного телеґрафу", який для мене був настільки незвичайний, що я затямила собі його.

В 1895! році я пішла на емеритуру як учителька в Ляндскроні, тому могла піти собі, куди завгодно. Та я побула тут іще кілька літ, бо я почувалася в цьому гарному місті на Сунді дуже добре й сама не знала, де інде я моглаб жити.

З весною 1897. року відїхала мати до моєї сестри, що жила в Фалюні, а я осталася сама в Ляндскроні. Одного дня, пополудні, прийшло мені на думку, чи не перенестися би до Фалюна. Там я мала сестру, сестриного чоловіка та їх дітей. Найпростіше й найприродніше було жити біля них. Воно булоб добре не лише для мене, а передовсім для мами.

Я розглядала всі причини „за і проти", та ще вечором тогож дня рішилася. Сіла й написала мамі листа, в якому повідомляла її про мою постанову.

Все те не було якесь надзвичайне. Та справжнім чудом був лист від матері, який я два дні опісля одержала. Мій лист не був іще навіть дійшов, а всеж я дістала відповідь на це, про що я їй писала. Лист від матері починався так:

„Вчора вечором сиділи ми, Ґерда і я, та гуторили про це, як то булоб гарно, колиб ти схотіла перенестися сюди до Фалюна..."

Далі списала ще дві-три сторінки, щоб переконати мене, що я найліпше зробилаб, якби перенеслася до того міста.

Я обрахувала, що мати й моя сестра сиділи та балакали про моє переселення до Фалюна в тіж самі хвилини, в яких я роздумувала над тим, і що наші листи писані того самого вечора.

Не можна заперечити, що то міг бути звичайний припадок, а всеж мусимо признати, що то було теж щось незвичайне, що в цюж саму хвилину виринула одна й така сама думка та що написано ті два листи.

Ось іще один приклад. Ця пригода була багато пізніше, осінню 1911. року, як ми вже були переселилися до Марбаку.

Мати вже мала вісімдесят літ; зовсім здорова, та вже її фізична й духова сила замітно підупадала. Тої осени я працювала при викінчуванні повісти, що дістала заголовок „Ліліенкронова батьківщина". Самособою, що я матері не могла оповідати змісту книжки. Для неї булоб занадто перетомлюючо слідкувати за таким довгим оповіданням.

Та вона уже добре знала, що я працюю над якоюсь книжкою. Питалася мене що дня, чи скоро скінчу та жаліла мене, що мушу жити таким нервовим життям.

Раз пополудні перейшла я на останній розділ. Писала я, як то Ліліенкрон під вікном своєї любки грав на скрипці, й усе закінчила я заручинами та помиренням. Як лише я відложила перо, відійшла я до мами.

Мушу сказати їй, що книжка вже готова, подумала я. Це її врадує.

І вона цим зраділа та ґратулювала мені, одначе мала також щось сказати.

— Так гарно було нині вечором, — каже мені. — Один музика був тут під вікном і так гарно грав.

Була, справді, дуже схвильована, лиця їй зарумянились, а очі були такі живі.

— Невжеж тут був який музика? — спиталася я.

— Так, — сказала вона, дивуючися, що я не чула.

— Стояв тут напроти вікна, довго. Знаєш, то справді було таке гарне.

Я дуже дивувалася. Мерщій збігла сходами до кухні і спитатися наймички, чи пополудні якийсь музика приходив перед хату. Та ні, не було нікого. Це було щось таке, що собі старенька мати уявила.

Чи вона на кріслі здрімалася чи їй снилося, чи може той музика з моєї книжки, великий скрипак Ліліенкрон, увійшов у її свідомість і так перед своєю старенькою Левдалею виконав свій концерт.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НА ЗДОБУТТЯ МУРИНІВ.

Сенатор Бора, що побивається тепер за номінацію републиканської партії на кандидата на уряд президента Злучених Держав при цьогорічних виборах, заповідає виправу по золоте руно: думає він добути для себе голоси американських муринів.

У тій цили він висилає на так званий краєвий муринський конґрес, що має відбутися в Шікаґо в лютім цього року, свого аґента, щоб він переконав муринів, щоб вони заявилися за кандидатуру Бори.

Що зробив Бора для муринів досі, не знаю. Не знаю, чи й мурини щонебудь знають. Дуже можливо, що він не зробив нічого. В такому випадку він розчисляє на те, що вже це одно, що він побивається за муринські голоси, мурини візьмуть за признання для себе

ДЕ ВЛАСТИВЕ ПРИЗНАННЯ?

Одначе з заяв провідників муринського конґресу видно, що сенатор Бора може стрінутися з деякими несподіванками.

Кажуть провідники муринів, що вони не хочуть дочіплятися до ніякої американської партії. Колись вони попирали всякого, хто їм обіцював попертя. Довгі часи демократи їм таких обіцянок не робили, тому мурини й не підпирали демократів, а підпирали все републиканців. Та републиканці їм нічого не зробили, а останній демократичний кандидат промовляв до їх почуття й вони сильно підперли Рузвелта, хоч він демократ. Тепер вони вже чимраз менше дивляться на одну або другу або третю партію, а вважають на те, скільки котра партія і її кандидат може причинитися для поправи економічної й суспільної долі муринів.

У цьому новому розумінню „расової" політики можна добачити деякий поступ. Це на всякий випадок вища політика, ніж сліпе ходження за партією, котра дає „рекоґнишен" просячи голосів. Деякі іміґрантські ґрупи в Америці, що дивляться згори на муринів, могли би дечого й від муринів навчитися.

МУРИНИ В СУДІ.

З Дікейтор, у стейті Алабама, доносять про новий здобуток муринської раси.

Ставлять там на суд ґрупку молодих муринів за те, що мовляв, вони знасилували білі дівчата на залізничім поїзді. За це вони вже були засуджені, декотрі були засуджені на смерть, але суд признав цей присуд неформальним, бо при виборі присяжних суддів не допущено ніяких муринів. Тепер суд уже кличе на лаву присяжних муринів.

Є це великий здобуток муринської раси, особливо в полудневих стейтах, де на мурина ще далі дивляться як на потомка раба.

ЗАСАДА И ПРАКТИКА.

Ґазети описують подрібно, як поводилися перші мурини, покликані на службу в суді присяжних. Показується, що вони чулися, як біла ворона між чорними. Вони пробували викрутитися від обовязку, вживаючи преріжних причин і викрутів. Як уже ніщо не помагало, то, покликувані, пригадували собі, що вони трохи противляться карі смерти, що їх автоматично звільняло з обовязку судити людину за злочин, за який грозить кара смерти.

Виходить, що мурини забували на те, яку велику службу для своєї раси вони сповнилиб своєю приявністю на лаві присяжних. Вони переломилиб думку, що мурин не здібний на таку службу. Сповняючи цю службу, вони зрештою моглиб не допустити до несправедливости супроти своїх братів за расою.

Чому мурини на це забувають? Чи тому, що вони дуже бояться наслідків такої служби на лаві присяжних суддів по такім суді? Чи просто тому, що, не бравши участи в боротьбі за це право, та діставши це право ґейби з ласки „білого" найвищого суду в Вашинґтоні, вони тим правом не дорожать, як зрештою не дорожить ніхто - тим, що йому прийшло без труду.

ПОЧУТТЯ РАСОВОЇ НИЖЧОСТИ.

При підбиранню людей до цеї лави присяжних суддів один адвокат підняв проти одного кандидата на лавника закид, що він має расове упередження. Йшло про білого чоловіка, який був упереджений до чорної раси.

З того приводу суддя сказав, що це не є перешкодою для вибору на лавника, якщо людина, що має расове упередження, не посуває свого упередження до того, що вона не здібна розглядати розумово предложених на суді доказів.

Одначе в який спосіб можна переконатися про те, що чоловік з расовим упередженням здібний так розглядати докази? Спитатися його: Чи ви, пане, здібні, і так далі. Очевидно, що він відповість: певно, що я здібний. Але чи буде він здібний? Чи якраз ця відповідь не є признакою почуття расової вищости, здібности затабачити мозок?

СПРАВЖНІЙ ЗДОБУТОК.

Того самого дня, коли ґазети донесли про заходи сенатора Бори зєднати собі признання від краєвого муринського конґресу, коли ґазети писали про добирання муринів на лаву присяжних у суді в полудневім стейті, ґазети подали вістку, що на чолі публичної школи ч. 24. у Ню Йорку міська шкільна рада поставила паню Ґертруду Айер.

Пані Айер буде першою муринкою на цьому становищі. Американці підносять це йменування як признання для чорної раси.

Досі мурини шукали іншого признання. Чванилися, що білі хвалили їх пісні. Тішилися, як білі приплескували їх танкам. Тішилися, як мурина-актора допущено грати в театрі або опері.

Тепер муринка стає директоркою школи, положеної в дільниці муринів. Що більше варта для муринів: чи оплески для чорних акторів, співаків і танцюристів, чи служба муринки серед своєї раси?

„БІЛЕ" И „ЧОРНЕ" ПРИЗНАННЯ.

Міська шкільна рада в Ню Йорку це самі білі люди.

Знаємо отже, яке було признання білих для чорної. Тепер цікаво буде нам знати, яке буде признання для чорної з боку чорних.

Так, це дуже цікаве питання. Бо мурини, як усі люди з признаками рабства, не шанують своєї людини так, як шанують людей з „вищої" раси, нації чи кляси. Мурини, наприклад, не люблять ходити до лікарів-муринів, не люблять брати до суду муринів-адвокатів, купувати товару від муринів-купців. Мурини дивляться на цих усіх людей з нечуваною завистю й усіми силами стараються підбити їм ногу.

Це нам не новина. Ми теж не признаємо своїх лікарів, своїх адвокатів, своїх купців, своїх політичних провідників. У муринів упередження до мурина це відбиток рабства. У нас це останки кріпацтва. Ми не слухаємо свого найрозумнішого бесідника так, як слухаємо найдурнішого чужого.

КОГО ПРИЗНАЮТЬ МУРИНИ?

Одначе пані Айер може стрінеться з гарним приняттям серед муринів. Як вона стрінеться, то я маю підозріння, що це буде тому, що їй дали признання білі.

Останки рабства муринів проявляються між іншим і в цей спосіб, що вони признають муринів, котрих білі признали. До чорного лікаря мурини не ходять, поки він не зробить собі репутації доброго лікаря серед білих. Адвоката-мурина не беруть, поки його не почнуть брати не-мурини. Адвокат-мурин не наймає муринки-стеноґрафки, поки її не візьмуть білі й не признають її доброю робітницею.

Рабський дух покутує тим, що мурин вважає управненим оцінювати людей — не себе, але інших, білих людей, себто його колишніх панів.

Не кидає це світла на інші народи? А чому ми носимося, як з писаною торбою, з чужими поглядами на нашу літературу, штуку, науку? Чому ми признаємо суддями своєї творчости москалів, поляків, мадярів, американців й когоб там не було, а тільки не себе самих?

Н. Н.

ДУМКИ ПРО ІТАЛІЙСЬКО-ЕТІОПСЬКО-АНҐЛІЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ

(Надіслане з Европи).

Не тільки серед українців, але й серед інших народів є ті переконання, що конфлікт між Італією й Анґлією зродився задля кольоніяльних інтересів цих обидвох держав. Та це тільки одна причина, а крім неї є інші, може навіть важніші.

Африканський конфлікт це: 1) війна кольоніяльна, 2) війна націй проти держав (ревізіонізм і антиревізіонізм) у відношенні до версайського договору), 3) війна релігійна, 4) війна расова (не-арійці проти арійців), 5) війна ідеольоґій.

1) Кольоніяльна війна. Згідно зі звітами економічних знавців, 60 відсотків усеї землі знаходяться в руках лише кількох держав, які фактично не мають на посідання цієї землі, ні етичного, ні леґального права. Держави ті — це Анґлія, Франція, Бельґія, Голяндія, а в меншій мірі Портуґалія, та вкінці Росія. Злучені Держави Америки є самовистарчальні.

Але крім них є ще на світі три нації, перед якими станула невблагана конечність експанзувати економічно й територіяльно, або гинути. Це Ніпон, Італія й Німеччина. Завеликі вони, щоб умерти; тому остається перед ними одинока конечність: експанзувати. А експанзія викликує війну.

Італійська експанзія має перед собою два завдання: територіяльні, себто кольонізація нових теренів, і економічні, це є вигляди на поживу і сирівці. В першому випадку одинока і до певної міри ще вільна для них дорога це — Африка. А для заспокоєння економічних потреб, для здобуття сирівців, звертає вона очі — на Україну і Кавказ, а через Каспійське море на Схід.

Це зрозумів Мусоліні і пішов в Африку, тимбільше, що на підставі тайного договору між ним і антантою Італії обіцяно концесії в Афиці, чого одначе у Версаї не додержано. Здобуваючи Африку, стається Італія небезпечною для Анґлії, бо таким чином перетинає цій останній через Суезький канал торговельний шлях до Індії та, що важніше, перетинає повітряну дорогу у цьому напрямі. Це одна з причин, хоч і не головна, африканського конфлікту.

2. Війна націй проти держав. (Ревізіонізм і антиревізіонізм у відношенні до версайського договору). Від заключення договору у Версаї Европа поділилася на два табори: один з них хоче всіми силами затримати існуючий порядок, а другий — за всяку ціну його змінити. Самозрозуміло, що за ревізію версайського договору стоять усі меншини та всі переможені нації. Проти них станули ті, що зі світової війни багато скористали. Позатим у ревізіоністичному таборі знаходяться також усі поневолені Росією народи, і тому Росія є проти ревізіонізму.

Від років речником ревізіонізму був також Мусоліні. Анґлія теж туди схилялася, хоч не так отверто.

3. Релігійна війна. Мрією католицької й анґліканської церкви є захопити під свої впливи церкву православну. Кантерберський архиепископ робив у цьому напрямі старання цілими роками. У висліді мав він кращі успіхи в Африці (в Етіопії, коптійська церква) та в Малій Азії. Католицька церква мала зате деякий вплив через українців на теренах російської держави. Після упадку царату та по розбиттю православної церкви в Росії змагання за впливи у ній стали ще сильніші. Нині папа римський попирає Мусолінія, а епископ контерберський—неґуса. В цій піддержці треба бачити знову конфлікт анґлійських інтересів з італійськими.

4. Расова війна (не-арійські народи проти арійських). Італійський похід проти етіопців сконсолідував майже всіх чорних по стороні неґуса, що знову стало великою загрозою для Британської Імперії, яка складається саме з ріжнокольорових народів. І тут готові пімститися на Анґлії її старі гріхи; тому з усіх сил старається вона їх оминути, замазуючи з успіхом те, що недавно сама розкривала.

Для кращого висвітлення цієї расової боротьби треба додати, що грали тут величезну ролю фактори психольоґічного порядку. Колірові раси вірили в свою нижчість перед білими, вірили в непереможну силу, майже божественність тих останніх. Та й біла раса мала чим тримати колірових у такому переконанні: адже в її руках знаходились усеціло наука, техніка, досвід.

Після перемоги Ніпону над Росією ці поняття переломились. Те, що малий, жовтий Ніпон підняв рукавицю, кинену йому білим велитом Росією, викликало небувалий подив у не-білому світі. Так отже не-білі раси втратили той божественний респект для білих, перестали вірити в їх всемогучість, вищість, непоборність.

Тоді Анґлія підпомагала Ніпон. Не йшло в данному випадку якраз про те, що переможені були москалі, але що ними були білі. Так отже престіж цих останніх у не-білих упав.

Другу помилку, у відношенні до боротьби білих з коліровими, поповнила Франція, коли кинула чорні, африканські полки на німців. Як вислід цього була ціла низка повстань проти Франції в Африці, як також проти Анґлії в Індії.

Тепер Анґлія хоче направляти ці колишні помилки, стараючися за всяку ціну не допустити до того, щоби похід італійців на етіопців сконсолідував усіх колірових проти білої, арійської раси.

5. Війна ідеольоґій. Та найважнішою причиною теперішнього конфлікту є війна політичних вірувань, війна між ідеольоґіями. Над тим питанням слід довше зупинитись.

З поступом людства й культури зміняється також погляд на організацію життя націй і держав. Гинуть старі доктрини, а на їх місце приходять інші, більше приємливі для нових обставин. У 18 столітті народився був лібералізм, який опісля видав із себе демократизм. Наступне, 19, століття створило соціялізм, 20, — комунізм, і, як реакція на це останнє — фашизм. Так отже існують тепер у світі три напрямки: демократизм, якого представниками є А н ґ л і я, Франція і Злучені Держави Америки; комунізм — Москва, та фашизм — Рим. Без сумніву для людини демократизм є найвідповіднішою життєвою ідеольоґією, бо вона не звертається проти природнього порядку, завдяки чому ця ідея напевно буде й далі жити. Одначе через зловживання демократизм є від часу світової війни важко хворий і не може діяти. Можна бути певним, що — любимо ми демократизм, чи ні — ця суспільна система в найближчих десятках літ не буде згідною з психольоґією існуючого світа. Бачимо вже, що діється в Америці і Франції... Ще відносно найздоровшим заховався демократизм в Анґлії.

Комунізм сам у собі заломився, і то з багатьох причин. Найбільшим своїм ворогом уважає він тепер фашизм, і тому за всяку ціну намагається цей останній знищити. Знищивши його колиску, Італію, і його духового батька Мусолінія, комунізм думає, що вже дасть собі раду з націзмом та з іншими націоналізмами.

Оце найважніша причина теперішнього конфлікту. Комунізм змобілізував по своїй стороні все, що міг: жидів, пацифістів, масонів, і використав етіопську ситуацію, щоб анґлійськими руками (через жидівські впливи) знищити Італію й Мусолінія. Під впливом деяких людей Анґлія дала себе до цього втягнути, при чому загналася так далеко, що без утрати престіжу (до чого, очевидно, вона ніяк допустити не може) важко їй уже з усеї халепи видістатися. Не завадить іще раз підкреслити, що цю страшну гру порушає бажання знищити не так саму Італію, чи самого Мусолінія, як радше бажання **знищити фашизм узагалі,** та вбити його в самому корені й джерелі.

Як не відносилисяб ми до самої Італії, то на кождий випадок наслідки знищення фашизму комунізмом булиб просто катастрофальні. Бо — як уже вище зазначено — в найближчих кількох десятках літ хворий демократизм не зможе брати участи у світовому житті. Його місце порожнє; занятиж це останнє може або комунізм, або фашизм. Третього виходу нема. Так отже ті, що нищать фашизм, помагають тимсамим, свідомо чи несвідомо, комунізмові. Бо хіба верхом наївности є думати, що по упадку фашистівського режіму загорне в свої обійми Італію немічний демократизм. Колиб фашизм дійсно там упав, то на його руїнах **може розпаношитися тільки комунізм!** З того кожному ясно, яке повинно бути становище кожної здорово думаючої людини до наростаючих подій, спеціяльно в Італії.

Брак моралі.

Що заслугує ще на увагу в цій боротьбі, це цілковитий занник якоїнебудь моралі, що поступає вкупі з перебільшенням поодиноких націоналізмів (шовінізм). І цікаве ось що: великі сильні держави приняли вже націоналізм за свою національну релігію й стали поборювати націоналізми в інших (поневолених) народів, хоч фактично вони самі є далеко більшими шовіністами й фанатиками цієї своєї національної релігії, ніж ті народи, яким вони якраз націоналізм закидають. Бідкались ті великі й сильні нації і їх провідники, що національний фанатизм підміновує лад в Европі, а рівночасно самі для інтересу своєї власної нації поповнювали й поповнюють найбільші злочини! Для добра своїх власних націй готові піти (й пішли) на найнеприродніші союзи й трактати, завтраж для тієї самої цілі готові ці всі союзи й трактати зрадити!

Що супроти цього ми маємо робити? Якщо ніяка інша праця хвилево не має виглядів, то тоді принайменше треба на те все глядіти і на тім учитися. Якщоб назріваючі події запалили таке пекло, що в ньому тільки антихристи моглиб перемогти, тоді треба нам вивчувати штуку антихристів! Кожний уклад, всяке положення мусимо використати для **власної нації!**

Становище Німеччини.

У цілому тому конфлікті великим знаком запитання є Німеччина. Гітлер це фанатичний антикомуніст і антисеміт. Гітлер заключає торговельний договір із Советами. Гітлер сьогодні покинув Шахта, людину, що сяк-так поставила економічно Німеччину на ноги. Ген. Сект пропонує, щоб зговоритися з Советами, бо це, мовляв, принесе Німеччині користь. А недавно відбулась тайна нарада всіх найвищих офіцирів поліції й армії над тим, що робити на випадок вибуху революції в Німеччині...

На санкції проти Італії Німеччина погодитись не може й то ось з таких причин: 1) достава матеріялів Італії може у великій мірі піднести Німеччину економічно, а що ще важніше, 2) звідки Німеччина може знати, чи завтра таких самих санкцій не примінять до неї й чи тимсамим не опинится вона в ще гіршому положенні, як сьогоднішня Італія?

Не зайво буде згадати теж про якісь „великі" переговори, які тепер ведуться між Берліном і Парижем.

Великий клопіт Німеччини це теж справа безробіття. З надходячою зимою воно дається чимраз дошкульніше в знаки. Одна з найслабших сторінок Гітлера—це те, що дотепер 60% своїх обіцянок він не виконав. В Мусолінія ця сторінка сильніша, бо зробив він те, що обіцяв, і все, що обіцяє, додержує. Щоб якось затерти враження внутрішних невдач, мусить Гітлер час від часу потішати свій нарід іншими успіхами: виступ з Ліґи Націй, прилучення Сарщини, врешті привернення обовязкової загальної служби в Німеччині. Це на якийсь час ділало, однак тепер він знову знайшовсь у тяжкому положенні. Треба знову чогось нового шукати. І ось питання: що буде — марш на большевиків через Клайпеду, чи „аншлюс"? На одно з тих двох питань Гітлер мусить рішитися. Так як **нині** справи представляються, Німеччина здається піде з Італією.

Промахи Мусолінія в звязку з африканською війною.

До Африки кинув Мусоліні найвірніші свої полки та найвірніших своїх старшин, через що наразив Італію на ослаблення вдома та на можливість перевороту, який може бути викликаний під впливом чужих сил, неприхильних Мусолініеві. Призначення начальним вождом африканських збройних сил ґенерала де Бона, якщо брати психічну структуру цього маршала, було теж промахом Мусолінія.

Тепер старається Мусоліні ці промахи скорим темпом направляти, так, що покищо евентуальність якогось перевороту в Італії виключена.

Та найбільший промах Мусолінія в тому, що не звинувся він відразу явно й отверто проти Советів, так, як це зробив Гітлер.

— — — — — —

Важко приймати тепер позу пророка і предсказувати, що з того всього вийде. Та всетаки є хоч одна для нас можливість: приглядатися тому всьому і вчитися; вивчитися так, щоб при першій-ліпшій нагоді використати те все для нашої власної справи. І цю справу ми повинні поставити понад партійні чи партикулярні інтереси, бож вона переводиться для **цілої нації.**

Треба зазначити, що тепер увесь український загал знаходиться в стані якогось горячкування й ферментації. Цей фермент обняв усі наші угрупування й партії. Пропаґування окремих партій, груп, чи людей та скупчування уваги на котромусь одному з країв під заслоною патріотизму дійшло в нас до найдальших границь. Та про це вже окремо й іншим разом.

Найважнішим нашим завданням під теперішній мент є знайти з усього такий вихід, який допоміг би в рішальнім моменті спрямувати здоровий елемент усіх тих угрупувань в одному напрямку, скупчити біля одного діла.

„СВ. БЮРОКРАТІЇ".

Фармер Бержон з села Шер, біля Ліону, в 1895. р. звернувся до француського міністерства комунікації з проханням дозволити йому біля своєї загороди при державній дорозі посадити кілька дерев.

Минуло 40 літ. Бержон давно в могилі. І ось цими днями листар доручив старенькій вдові Бержон письмо з міністерства, в якому пишеться, що міністерство, на жаль, не може згодитися на посадження дерев...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОФАЛО, Н. Й.

Виставлять оперу „Мазепа".

Заходом „Юкраініен Арт Тіейтер" буде виставлена під дирекцією Дмитра Чутра перший раз у Бофало опера П. Чайковського „Мазепа". Вистава відбудеться в днях 15 і 16 лютого б. р. в "Shea & Court Theater". В головній ролі виступить знаменитий драматичний барітон Юрій Дубровський. Кочубея відограє Василь Ромаків, Любов Анна Сусанина. В інших ролях виступлять відомі український публіці співачки і співаки, як Олена Босінґер, Іван Великанів і інші. В опері будуть деякі зміни в виведенні. Буде вона виставлена спільно з бофалівською симфонічною орхестрою.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

Союз Українок при народній роботі.

Заходом чотирьох відділів, 5, 16, 23 і 26, Союза Українок у Дітройті відбулося в суботу, 11. січня ц. р., в салі „Інтернешенел Сентер", величаве й перше такого роду народне свято під назвою „Вечір на Україні". Свято почалося виставою українського народнього мистецтва, в склад якої входили річи визичені Централею Союза Українок Америки, як також предмети народнього мистецтва, дані на виставу приватними людьми.

Поживно й смачно приладжена вечеря, яка складалася головно із свято-вечірніх страв та печива, попередила багату й гарно виконану театральну частину згаданого свята.

Коротким вступним словом відкрили музичну частину вечора пані В. Алворд, голова „Інтернешенел Сентер".

Довшу річеву промову про Україну англійською мовою виголосила пані Марія Бек.

Гарно відспівали коляди та щедрівки хори: дівочий під управою п. А. Стисловського та мужеський під дириґентурою п. К. Орлика.

Правдиву коротку сценку **дівчат колядниць** під вікном відограли кілька дівчат під проводом пані Ю. Шустакевичевої. Гарний цей вечір закінчив прегарними „Вечорницями" П. Ніщинського місцевий хор „Думка" під дириґентурою п. І. Атаманця.

Вечір цей уладжено на спеціяльне запрошення Американок, що бажали ближче запізнатися з українською культурою та мистецтвом. Дохід призначено на закупно мистецьких річей до місцевого музею.

Треба признати, що комітет, якого головою була пані Стецькова, вивязався із свого завдання дуже добре, бо зробив добру й культурну роботу та причинився до поширення українського імени між чужинцями.

М. Б.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний, з родиною складаю щиру подяку головному урядові У. Н. Союза за скоре виплачення посмертної запомоги по моїй жінці, бл. п. Анні Головчак, що померла 27. листопада м. р. в Клівленд, О.

Щиро дякую і сестрицтву Н. З. П. Д. Марії, від. 112, У. Н. Союза, за віддання останньої прислуги і за вінок, що зложили на могилі Покійної, та за чисельну участь у похороні. Всім тим чесним громадянам і громадянкам, що причинилися до похорону квітами й автомобілями, чи добрим словом — теж дякую сердечно. А заразом підкреслюю, що це честь і велика користь належати до такої славної організації, якою є наш У. Н. Союз, і почувати себе в сестрицтві чи в братстві, в смутку і радости членом одної великої Союзової Родини.

Іван Головчак з донькою Оленою і сином Стефаном.

—o—

Я, нижче підписаний член 58 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $25, котрі стали мені великою помічю у моїм калїцтві. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Роман Чорній.

—o—

Я, нижче підписаний член бр. св. Михаїла, 121 від. У. Н. Союза, в Ром, Н. Й., складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою помічю в моїй довгій недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Петро Кобітович.

—o—

Я, нижче підписаний член від. 300 У. Н. Союза в Джанставн, Па., складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, які мені стали великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Михайло Васильчак.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ

Спогади.

Чоловік: — Чи пригадуєш собі ще, як мене твоя мама приловила на гарячому вчинку, як я тебе вперше поцілував?

Жінка: Певно! Бідна мама дві години чатувала тоді, заки ти зважився на це!

При війську.

Капраль: — Чим треба бути, щоби мати похорон із почесною четою та гарматніми вистрілами?

Рекрут: — Небіжчиком.

ЗА ОХОРОНУ НОВИНКАРСЬКОЇ ТАЙНИ.

Конгресмен Керлі з Ню Йорку вніс у конгресі проект закона про захорону тайни газетярських новинок. Як цей закон буде ухвалений, то набудуче редактори й репортери не будуть обовязані видавати судові імен своїх інформаторів.

ЧЕСНИЙ ЗЛОДІЙ.

Три роки тому до канцелярії чеського лікаря д-ра Осипа Ферені впав узброєний бандит і примусив віддати 50,000 корон і золотий годинник. Поліції не вдалося зловити бандита. Недавно д-р Ферені дістав з Америки листа. Автор листа писав: „50,000 корон, які я у Вас „позичив собі" в 1932 р., зденоновані на Ваше імя у великому нюйорському банку. Я додав до цеї суми проценти і повну вартість взятого у Вас годинника". Зпочатку д-р Ферені думав, що це жарт. Всеж на всякий випадок написав до банку. З банку відповіли, що дійсно на його імя е зденоновані гроші, і що кожної хвилі може їх відібрати.

СПАВ ЧОТИРИ РОКИ.

Цими днями вернувся домів Віктор Клін, що в шпиталю в Кент (Англія) переспав чотири роки. В одній з останніх битв світової війни він був засипаний землею. Його вратовано. Після повороту з фронту в нього були дивні прояви сну. Засипляв підчас роботи, підчас обіду. І цілими годинами годі було його добудитися. Спав щораз більше. Вкінці довелося дати його до шпиталю. Тут він перед чотирма роками заснув і щойно недавно пробудився. Коли прийшла до нього його жінка, відразу пізнав її. Не пізнав тільки дітей, що за чотири роки значно підросли. Тепер Клін дуже скоро приходить до себе.

ТРИ РОКИ ВЯЗНИЦІ ЗА ВІДКУШЕННЯ НОСА.

Вінніпеґський судя Корі засудив Романа Босяка з Рівертон, Ман., на три роки вязниці за те, що він 17. вересня 1935 р. відкусив своїй жінці ніс. Босяки не жили між собою в згоді й одного дня пані Босяк перебралася до Вінніпеґу. По якімсь часі Босяк знайшов її у Вінніпеґу і просив, щоб вернулася з ним до дому. Коли ж вона відмовилася це зробити, між обома прийшло до сварки, в часі якої Босяк відкусив своїй жінці кінець носа.

Ріжниця.

— Яка є ріжниця між візитою і візитацією?

— Як ми йдемо в гості до мами, то це візита; але як мама приходить до нас, то це візитація.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

В оголошенню зборів Бр. св. Димитрія, від. 288, в Бетлеґем, Па., зайшла друкарська помилка в тім, що оголошено, що збори відбудуться в правос. ґалі, а мало бути в українській парафіяльній ґали.

—o—

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. П. Д. Марії, від. 112, подає до відома всім своїм членицям, що місячні збори відбудуться в неділю, 26. січня, зараз по Богослуженню, в ґали церковній на Калидж вул. Просимо всіх прийти на ці збори і вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будете суспендовані. Новий уряд на 1936 рік такий: Марія Розоміло, предс.; Парася Різун, кас.; Катерина Ґабрівська, секр.; Марія Ліска, Катерина Колодій і Марія Федорчак, контр. комісія. — Кат. Ґабрівська, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що річні збори, котрі мали відбутися 19. січня (минулої неділі), не відбулися з причини снігової бурі. Тому уряд відділу проголошує збори на наступну неділю, то є 26. січня, в годині 1-шій пополудні в Юніон Ґалі на 2-гім поверсі ч. 4, на Норт Вайомінґ вул. Просимо членів прийти на час і поплатити свої вкладки, щоб не спізнятися з висилкою розмету до головної каси У. Н. Союза. На зборах буде справоздання фінансове за 1935 рік. Контрольори здадуть свій звіт. Маємо теж інші справи до полагодження. Буде вибір уряду на 1936 рік. — В. Шипула, предс.; Мих. Поливка, кас.; Он. Костюк, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє своїх членів, що на річних зборах вибрано такий уряд на 136 рік: Гр. Сайкевич, предс.; Т. Стец, заст.; П. Саламаха, секр.; І. Бокла, заст.; Т. Мороз, кас.; В. Федірко, заст.; Гр. Костик і П. Польовий, контр. комісія; Гнат Цахарійчук, надз. хорих. Подаємо до відома, що задля значного недобору за минулий рік, на річних зборах ухвалено знизити посмертне з $75.00 на $50.00 і та ухвала входить в життя 20-го січня 1936 року. Збори і надалі будуть відбуватися в трету неділю по першім. — Секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться 26-го січня, в годині 2-гій пополудні, під ч. 426 — 17-та вул. — Г. Лисейко, предс.; М. Гнатів, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Річні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 25-го січня, точно в годині 8-мій ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від години 6-тої ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, вислухати звіту уряду та вибрати нову управу на біжучий рік. — Уряд.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори, які мали відбутись у неділю, 19. січня, відбудуться в неділю, 26. січня, в годині 2:30 пополудні, в ґали церковній. Причина та, що минулої неділі була велика сніговиця і тому ніхто на збори не прийшов. На ці збори мають прийти всі члени, бо маємо справи до викінчення з річних зборів. Довгуючі члени, щоб вирівнали свою належитість, бо можуть бути суспендовані згідно зі статутом. Кождий член повинен привести нового кандидата на члена Тов. Січи і У. Н. Союза. Вступ вільний. Кождий, хто приєднає нового члена, отримає нагороду. — Г. Волянський, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє всіх своїх членів, що на річних зборах вибрано такий уряд на 1936 рік: Юрій Бойко, предс.; Панько Задорецький, заст.; Андрій Бирич, фін. секр.; Йосиф Кобрин, рек. секр.; Микита Пахолок, кас.; Стефан Липа, Василь Савран і Микола Путас, контрольори; Танас Павлишин і Микола Макар, надз. хорих; Гринь Баґлай, Теодор Мончак і Михайло Росоловський, тростіси. Збори будуть відбуватись і на далі кождого першого вівтірка по десятім в ґали церковній. Просимо всіх членів, щоб свої вкладки до Союза і Братства платили кождого місяця найдальше до 25-го, бо в противнім разі котрий член не заплатить, буде безуслівно суспендований. — Андрій Бирич, фін. сек., 33 West 15th St.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 26-го січня, зараз по Сл. Божій, на звичайній ґалі. Напоминаємо всіх членів, щоб не зробили того, що зробили 12. січня, що ані третини членів не явилося на такі важні річні збори і треба було річні збори відложити, але дальше відкладати не можемо. Обовязком є всіх членів бути приявними на означений час. Взиваємо тих членів, котрі в останніх місяцях були суспендовані, щоб прийшли на ці збори й вирівнали свій довг, то будуть приняті наново в ряди У. Н. Союза, бо для них буде це остання нагода здобути своє членство. Члени, котрі довгують до відділової каси, щоб на тих зборах вирівнали свій довг, бо в противнім разі поступимо з ними так, як поступили останніми місяцями з іншими членами. На цих зборах буде справоздання старого уряду за 1935 рік, та вибір нового уряду на 1936 рік. На тих зборах, як що буде гарний день, то ціле Братство візьме спільну фотографію до пропамятної книги. — Павло Романишин, предс.; Стефан Стойко, кас.; Андрій Діділівський, рек. секр.; Іван Лисак, фін. секр.

ХТО Є УМОВИМ ПРАЦІВНИКОМ?

Найвищий адміністраційний трибунал у Польщі видав таке рішення: „Про зачислення працівника до катеґорії умових працівників рішає не титул, але рід праці, яку він справді виконує".

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

У вівторок, дня 21 січня, померла в домі свого вуйка, Якова Сая, МАТРОНА КОЗАК, літ 40. Похорон відбудеться в пятницю рано, в 9-тій годині. Тіло покійної буде перевезене з дому жалоби до церкви св. Петра й Павла на Green & Sussex Sts., Jersey City.

ГОЛОВНА КОМАНДА ОРГАНІЗАЦІЇ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ

на Америку, Канаду й Далекий Схід на 1936. рік.

Головний командант О. Ч. С. — Дмитро Тарас Білецький, старшина У. Г. А.; заступник головного команданта — Василь Волошин з Клівленд, О., стрілець У. Г. А.; головний секретар — Степан Фік, студент; заступник головного серетаря — Іван Худий, студент; секретар протоколу головної команди — І. Худий, заступник — Михайло Білик; референт фінансів — Василь Жуковський, заступник — Іван Микитка; скарбник — Микола Перчишин; головний орґанізатор — Ст. Фік, заступник — І. Худий; референт права — адвокат Михайло Родик; іструктор і військовий референт — Микола Петришин; референти Червоного Хреста — Ст. Фік і Соня Микитка; інструктор вільних вправ січовиків — Іван Солган, січовичок — Соня Микитка й Мелянія Миляновичі; референти освіти — адв. М. Родик і Ева Піддубчишин, помічники — Марія Томчук, Марія Готра й Мирон Кушнір; референти спорту — В. Нанківський і Е. Піддубчишин; старшина для спеціяльних доручень головної команди — Василь Гаєвий; преса й пропаґанда — Ст. Фік, М. Родик, І. Худий і Е. Піддубчишин; контрольна комісія — Г. Райнгардт, М. Першин, І. Гумен, заступник — В. Журавецький; прапорщики — І. Коцюба й М. Кушнір.

Нема злого, що би на добре не вийшло.

Чоловік: Знаєш, коли бачу тебе в тім новім капелюсі, то мене такий сміх забирає, що мало не лягаю.

Жінка: Знаменито, вберуся в нього, коли пришлють тобі рахунок.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(79)

Як лейді Бет лежала обезсилена й холодна під нависаючою скалою, кати баалітів схопили нещасну Арбелю й потягнули її до села. Нірх і люди пішли за нею, радіючи з того, що мають побачити ще одну жертву для свого кровожадного бога.

Лейді Бет уважно вилізла на беріг і бачила, як огидна процесія пропала в далечині. Вона чомусь думала, що яка небезпека їй не грозилаб, вона мае вратувати Арбелю. Наперед вона мусить підождати до ночі.

Вона лишилася сама. Наперед зняла з себе свою мокру одіж і розпростерла її, щоби просушити. Тепле сонце її огріло й привернуло їй назад сили та вспокоїло її нерви для нової проби сили. Вона знала, що як їй не поведеться, то вона теж стане перед огненним стовпом...

У той час д-р Джеремія Джовнс добував усіх своїх сил, щоби втекти перед доганяючим його львом. Він тікав вузькою прогалиною, а віддаль між ним і львом скоро зменшилась. Д-р Джовнс міг тепер уже кождої хвилі почути в собі пазурі й зуби дикого звіра.